

Nhân vật bài thơ Xuân của Đào Tấn (1845 – 1907)

Tác Giả: Đào Tấn ở Cháng
Thứ Ba, 01 Tháng 2 Năm 2011 21:33

Ông nguyên có tên là Đào Đăng Tấn, vì tránh quốc húy bäch Đăng, nên gọi là Đào Tấn.

Ông sinh ngày 27 tháng 2 năm Ất Tá, tức ngày 3- 4- 1845, Thiáu Tráng 5. Quê quán ở làng Vinh Thánh xã Phác Lạc huyện Tuy Phác tỉnh Bình Định.

Đào Tấn, mẹ là Chá Thúc, hiäu là Mẹ ng Mai và Tô Giang, biät hiäu là Thiáu Linh Phong và Mai Tăng. Lúc nhỏ, ông được may mắn theo giáo sư Tú Nguyễn Diêu, người làng Nhán Ân, nay là thôn Nhán Ân xã Phác Thuận cùng huyện; không những được thầy dạy dỗ đi thi mà còn đào tạo thành một nhà soạn tuáng. Năm 19 tuổi, lúc còn học với thầy, ông soạn tuáng đầu tay Tân Dã Đán, nổi tiếng khắp nơi.

Năm 23 tuổi, ông được Cử nhân khoa Đinh Mão (1868). Năm 1871, Tấn được thăng 24, ông được bổ nhiệm làm chức, sung vào Hiäu thiáng Nội các, tức học nhà văn của triều đình, lo việc biên soạn và sáng tác, do vua Tấn được làm chức täa.

Ông làm quan trải ba triều vua Tự Đức, Đồng Khánh, Thành Thái; giữ chức Diän thiáng, hai lần Thiáa Thiên phá doãn, hai lần Thiáng đác An Tĩnh (Nghá An – Hà Tĩnh), hai lần Thiáng thiáng bä Công sung Cử nhân vị trí Đái thiáng, tức ở Vinh Quang tä.

Ông thuộc nhóm cầm tình Cử nhân Văn, lúc làm Thiáng thiáng kinh, nghe tin Phan Đình Phùng mất (1896), ông làm thơ Khác Phan Đình Nguyên và câu đi điäu. Lúc làm Thiáng đác An Tĩnh lần thứ 2, nhân dịp khánh thành cầu sắt bắc qua sông Nhá Hà, ông chấp giấy thông hành cho Phan Bäi Châu ra bắc. Nhờ có giấy phép hợp lệ, ông Phan đến đến Phan Xáng yết kiến Hoàng Hoa Thám và đi khắp Bắc Kỳ tìm đồng chí. Lúc Phan Bäi Châu xuất ngoại, ông làm thơ tiễn Phan San (Nhá Phan San). Ngoài ra ông có câu đi điäu Mai Xuân Thiáng, lãnh tä Cử nhân Văn tỉnh Bình Định.

Tác phẩm, ông có khoảng 40 kịch bản tuáng sáng tác hoặc nhuận sắc, những tuáng nổi tiếng như Văn Bäu trình trình, Tân dã đán, Cử nhân thành, Diän võ đình, Há sanh đàn, Trám háng các...

Thơ Hán văn có tập Tiên nghiêm Mẹ ng Mai ngâm thơ.

Tá có tập Mẹ ng Mai tä tä.

Nhà ng bài th Xuân c a Đào T n (1845 – 1907)

Tác Giả: Đào Đ c Ch ng
Thứ Ba, 01 Tháng 2 Năm 2011 21:33

Văn có Linh Phong t ký và Hí tr ng tùy bút.

Bi u và văn t có Bi u t n khi nh n t c phong Vinh Quang t và văn t T c u m a t i Đ n C n Ngh An.

Câu đ i hi n còn 19 câu, trong đó có 3 câu đ i đ i u lãnh t , t ng lãnh C n V ng.

Th ông làm trong d p Nguyên Đán r t nhi u, d i đây trích 6 bài trong t p Tiên nghiêm M ng Mai ngâm th o [1] và 2 bài trong t p Th và t Đào T n [2].

Những bài thơ Xuân của Đào Tấn (1845 – 1907)

Tác Giả: Đào Tấn c Chßng
Thứ Ba, 01 Tháng 2 Năm 2011 21:33

TRƯỜNG CH

Hương sắc phong vũ cảnh hà nh
Cơm kẻ m nhân lai tu h u tr
Đãi đáo minh triều khan v n v ng
Tinh hòa th ng ph v xuân s .
(Tiên nghiêm M ng Mai ngâm th o)

ĐÊM CUỐI NĂM

Gió m a m y đ núi Hương Lam
Đón khách gõ m đàn đêm cuối năm
Ch sáng nhìn xem muôn v t th
Có h n cái lúc ch a vào xuân.
(Vi t Thao ph ng d ch)

MỘNG

K c u thông thông kh
K tân đ c đ c lai
Kh liên k l th ng
T ng kẻ n h u tr n ai.
(Tiên nghiêm M ng Mai ngâm th o)

VIỆT TÊN MỘNG

Cũ v a g p g p qua
M i đã mau mau i
Th ng n i đ ng ngã ba
Th y nhau đ u l m b i.
(Vi t Thao ph ng d ch)

TRƯỜNG CH QUAN TH NG U Đ C

Tu lữ canh tr , p v tr
Đ phân do kẻ m án đ u th
M niên nh s thiên đam th
ng t u quan tr ng h u đ ng .
(Th và t Đào Tấn)

ĐÊM BA MÙI T NHÂN Đ C SÁCH VIỆT BÀI TH

Những bài thơ Xuân của Đào Tấn (1845 – 1907)

Tác Giả: Đào Tấn c Ch&#
Thứ Ba, 01 Tháng 2 Năm 2011 21:33

Năm mãi đi thay, thói ch&#
L&# t &# ng&# trang sách g&# a đêm nay
Tu&# i già ham đi c đi&# u suy ng&# m
C&# i ch&# n quan tr&# ng &# m m&# t đây.
(Vũ Ngọc Li&# n d&# ch)

TU&# ĐÁN NG&# U THÀNH
Thuân tu&# n ngũ th&# p &# c niên hoa
Dĩ &# p niên xuân b&# t &# i gia
T&# u ngã phù sinh nh&# m&#n bách
Đã &# ng đi &# nh b&# n thiên nhai.
(Tiên nghiêm M&# ng Mai ngâm th&# o)

Đ&# U NĂM TÌNH C&# VI&# T NÊN
Ng&# m đã năm m&# i sáu tu&# i r&# i
V&# ng nhà ba ch&# c cái Xuân &# i!
C&# i ta, n&# u s&# ng tròn trăm tu&# i
Mu&# n ch&# th&# ngâm kh&# p n&# o tr&# i.
(Vi&# t Thao ph&# ng d&# ch)

TU&# ĐÁN TH&# HOÀI
H&# u th&# H&# ng Lam đi&# k&# xuân
S&# n hà y c&# u, tu&# hoa tân
T&# a th&# ng huynh đi&# giai thùy m&#
H&# o &# ng h&# u trí tác nhàn nhân.
(Th&# và t&# Đào Tấn)

Đ&# U NĂM T&# N&# I LÒNG
Lam H&# ng &# i tr&# i m&# y năm r&# i
Sông núi y x&# a, năm m&# i thôi
Th&# ng b&# y anh em đi&# u bóng x&#
Ta mong h&# u s&# m s&# ng yên n&# i.
(Vũ Ngọc Li&# n d&# ch)

TÂN S&# U TR&# T&# CH
Li&# u đi&# c nh&# t niên s&#
Đ&# ng du tam nh&# t xuân
Trúc phù khan phóng h&#
Thiên &# h&# u tùy nhân
(Tiên nghiêm M&# ng Mai ngâm th&# o)

ĐÊM GIAO THẠ A NĂM TÂN SỬ U (1901)

Xong vì c m t năm qua
Ngày xuân ch có ba
Tre nêu vì a h xu ng
Lo ã ng bám theo ta.
(Vi t Thao pháng dách)

NHÂM D N NGUYỄN ĐÁN THÍ BÚT

Nguyên chánh nh t nh t h o tình hòa
V n v ng canh tân h khí đa
D c h ng H ng Lam thông nh t v n
Th p niên du khách ý nh hà?
(Tiên nghiêm Máng Mai ngâm th o)

NGÀY Đ U NĂM NHÂM D N (1902) TH BÚT

Nguyên Đán tr i trong d u ng t ngào
Phong quang thay đ i đ p thêm vào
M t ã i mu n h i H ng Lam nhé
Khách ã m ã i năm, đ y nghĩ sao?
(Vi t Thao pháng dách)

QUÍ MÃO TR T CH TH HOÀI

Tu hoa ã d ch thông thông vãng
H ng m ng tùy xuân nh m nh m qui
T t u phù sinh châu Giáp Tý [3]
V tri ngũ th p c u niên phi.
(Tiên nghiêm Máng Mai ngâm th o)

T N I LÒNG ĐÊM GIAO THẠ A T T QUÍ MÃO (1903)

Năm tháng trôi nhanh ng a tr m qua
Xuân mang diu d u m ng quê nhà
C ã i ta, n u s ng tròn sáu ch c
Năm chín ch a hay nh ng ã i ã m.
(Vi t Thao pháng dách)

Những bài thơ Xuân của Đào Tấn (1845 – 1907)

Tác Giả: Đào Đác Cháng
Thứ Ba, 01 Tháng 2 Năm 2011 21:33

Thơ ông bàng bạc lòng nhân ái, nỗi niềm, nỗi nhà, nỗi dân. Cuộc đời làm quan của ông lúc nào cũng nghĩ đến chuyện sống và giữ lòng trong sạch. Nhất là trong những buổi hát thơ phóng hình thơ ng chi n sĩ Cán Váng, qua những câu hát nam đái, váa rát thá váa nóng bỏng thi sĩ :

Chút thân lưu vũ i cung dâu
Đá con láng má bát đáu là nhà?
(tuáng Dián Vá Đánh)
hoác

Lao xao sóng vũ ngán từng
Gian nan là nỗi anh hùng phái vay.
(tuáng Há sanh đàn)

ĐÀO ĐáC CHáNG

GHI CHÚ:

[1] Tiên nghiêm Máng Mai ngâm thơ o là tập thơ do hai ái ná của Đào Tấn là bà Trúc Tiên và Chi Tiên ký lác, bà Tấn nhá Ba pháng sao vào tháng cháp năm Giáp Thìn (1964), số u tám đác 113 bài thơ của Đào Tấn, dày 236 trang.

[2] Thơ và tập Đào Tấn do nhóm biên soạn Vũ Ngọc Liên chủ biên và Nguyễn Thanh Hián, Tấn Phác Há, Mác Nhá Tông chủ ng tác. Sách dày 284 trang, gồm 86 bài thơ và 24 bài tập của Đào Tấn, nhà xuất bản Văn Học án hành tại Hà Nội năm 1987.

[3] Châu Giáp Tý: Tròn đời một vòng Giáp Tý, tập sáu mươi tư i.